T¿rk Yurdu, 2010/19: 186-200.

MEHMET NĄZIM BEYôĶN ĶĶRLERĶNDE KIBRIS T¦RK V M¦CADELESĶ

Meral DEMĶRY¦REK*

¥zet: 1898 doîumlu olan Mehmet N©zēm Bey, Larnaka ek kartlarē gºz ºnē ne alēndēîēnda olduk-a iyi bir yaklardan itibaren edebiyatla ilgilenmiktir. ¥ze Mehmet N©zēm Bey, T¿rk Kurtulu Savaē yēllar Abd¿lhamid Beyôle birlikte ñĶrkadò dergisini y bakyazarlēîēnē ¿stlerimine nyanyēa zºsyēkr¿a bvuerada kiirl makalelerine de yer vermiktir.

Bu makalede Mehmet N©zēm Beyôin kiirlerine genel ºzellikle ykaiymēdmilyaenmkeandēayrakēsdēyla kaleme alēnmēk be kiiri ¿zerine yoîunlñaKkēēzlēalcaĶktlēirs. KidT¿rkKuKvēbortēòs, ñM¿c1-hòi,t ñM¿2-còahiilte ñKēbrēs ve T¿rk Ordusuò adēnē kiirler Kēbrēs T¿rk mill´ m¿cadelesinin tarih´ yazēlmēklardēr. Bu sebeple edeb´ deîerlerinin ya ºnedim.li

¢alēkmanēn Kalmacsē T¿rk aydēnē Mehmet N©zēm Beyô kiirlerindeki Kēbrēs T¿rk¿n¿n varoluk m¿cadelesin tarih´ kēymetini tespit etmektir. Ayrēca bu vesi de ilk kez ykatyēērm.lanmēk olaca

***Anahtar kelimeler:** Mehmet N©zēm Bey, Kēbrēs T¿rk kiiri, ed T¿rk mill´ m¿cadelesi.*

The Existence Struggle of Turkish Cypriots in the

***Abstract:** Mehmet Nazēm was born in Larnaka in 1898. His the notables of the town. The young Mehmet Nazēm wen education. After beginning of World War I, he came back to Cyprus and studied in American Academy in Larnaka.*

He started to write the by pho ie s t wd ai l e r ôhse was in Ķ encouraging. M. Nazēm and his colleague Orundalēzade published a monthly review named was ñĶrkadò fro way, they supported Turkish War of Independence in Anatolia. He wrote a lot of works such as poems, stories and articles which had different topics.

* Yrd. Do-. Dr., Lefke. Avrupa ¦niversitesi, KKTC

The aim of this study is to reveal his unknown poems about the existence
s t r u g g l e o f T u r k i s h C y p r i o t s i n t h e 1 9 6 0 ô s .
Key words: *M e h m e t N a z ē m , T u r k i s h C y p r i o t p o e m , t h e e x i*
Turkish Cypriots, literature.

G i r i ĸ

Kē b r ē s a s Tē¿ n r k t a b r i h i i - i n d e ñ b i l i n e n i l k d e r g i ò
d e r g i s i º n e m l i - b l i 9 r 2 2 y e y r ē e l s a a r h ē i p i t - i i m . d e 1 9 K 2 E 0 b r ē s T ¿ r k
e k o n o m i a l a n l a r ē n d a b i l i n - l e n d i r m e y e - a l ē ĸ ē r k e
S a v a ĸ ē ô n ē d ē ē n s t y e k p l a n y i d i e r g i a y i n b i r º n e m l i i ĸ l e v i
d e v r i n g e n - ĸ a i r v e y a z a r l a r ē n a z e m i n o l u ĸ t u r m a
a r a s ē n d a i m z a s ē n a r a s t l a d ē ĵ ē m ē z i s i m l e r d e n b i r i
e d e c e k o l a n M e h m Q e , t Ķ N © z æ m b d B e y g ô z i n p m ĵ ē ,ē
y a z ē l a r ē n b ¿ y ¿ k b i r - o ĵ u n l u ĵ u n u b i z z a t k a l e m e a [1]

B u - a l ē ĸ m a d a M B e h y m ô e t n v N e © a z y ē m e ē b ´ k i ĸ i l i ĵ i ¿ z e r i
d u r u l d u k t a n s o n r a , b u g ¿ n e d e ĵ i n h e r h a n g i b i r
¿ z e r i m e l a y ĸ ō ĵ u a c a k t ē r .

1. M e h m e t N © z ē m B e y K i m d i r ?

M e h m e t N © z ē m , 1 6 M a r t 1 8 9 8 t a r i h i n d e L a r n a k a ô
B e y k e n d i s i d ¿ n y a y a g e l m e d e n , a n n e s i Ķ f f e t H a n
e t t i ĵ i i - i n M e h m e t [2] N t © a z r ē a m f ē a n t d i c a r a n i s l ē y m e i H k © t m i r . B e Ķ y l k v e
r ¿ ĸ d i y e t a h s i l i n i L a r n a k a ô d a y a p a n M . N © z ē m ,
g º n d e r i l i r . Ķ i s t M e n k v u d ô e t a ô H e a d o i k u a r k e n I . D ¿ n y a S a
v e r m e s i ¿ z e r i n e K ē b r ē s ô a g e r i d º n e r . B u s e b e p l
A k a d e m i s i ô n d e t a m a m l a m a k d u r u m u n d a k a l ē r . A k a
e ĵ i t i m a n k æ y n ē d k i ē s i v i n M a k h m e ē t s e N © z ē m e s º i z n e d l e l i k l e t a
e d e b i y a t v e Ķ n g i l i z c e a l a n l a r ē n d a ¿ s t ¿ n b i r b i
y ē l l a r d æ a l d k ē a ĵ l ē e m b e ¿ t ¿ n - a l ē ĸ m a l a r ē n d a b u e n t e l e k t ¿
m ¿ m k ¿ n d ¿ r .

M . N © z ē m B e y , m e s l e k ´ h a y a t ē n d a k ē s a b i r s ¿ r
s o n r a m e m u r i y e t e g e - e r . M a h k ē m e e A m m e u k a y y i t l i ĵ i , [3]

---

[1] A y r ē n t ē l ē b i l g i i - i n b k z . M e r a l d D e r g i s i , i r y ¿ r e k , K ē b r ē s
D e n i z P l a z a Y a y ē n l a r ē , Ķ s t a n b u l 2 0 0 7 .

[2] H © m i B æ r y n , a k a ô n ē n i l e r i g e l e n z e n g i n l e r i n d e n o l d u ĵ u
M e c l i s i ¿ y e s i d i r .

[3] ñ M a © r i f K o m i s y o n a z a s ē n d a n v e - o k k ē y m e t l i g e n - l e
m ¿ h i m b i r u n y u r t u u l k m u i h r t a u k d i k b a B i o l a r a k d i y e b i l i r i z k i , N ©
d e ĵ e r l i h i t a b e s i m ¿ s a m e r e y ñ e L a b r i m r a k k a a S M º e d k a , t h u a b u p ò a , r l a k l ē k
4 Haziran 1931, s. 3.

Hizmeti Komisyaopnaur.¿yĄemlmiekklHirizmeyti Komisyonuônda
gºrevi 16 Aĵustos 1966 tarihinde dolmasēna ra
yardēmcēsē Dr. Fazēl K¿-¿k tarafēndan iki yēl ¿
M. N©zēm Beyôden ñ...ķimdikeiriAmndneen HMzmNe©ziēmKomi
Bey..ò diye sºz ettiĵine gºre bu gºrevi s¿rd¿r
memuriyet ile ge-iren M. Nazēm Bey, otuz sene
-alēĸmēĸ ve birinci sēnēf mukayyit olarak teka[4]

Emekli olduktan hemen sonra siyasete atēlan M. N©
T¿rk Belediye ¿yeliĵine se-ilmiĸ ve daha sonr
ayrēlmasē ¿zerine Larnaka T¿rk belediyesinin
baĸkanlēĵēnē s¿rd¿krodmiĵt¿essiēnrdaeday e1r95a9lagne-diºcrit T¿r
biri olmuĸ ve ñMaliye Vekil Muaviniò gºrevini ¿

M. N©zēm Bey, Larnakaôda bulunduĵu dºnemde A
¿cretsiz T¿rk-e ºĵretmenliĵi yapmēĸ ve ayrēca º

1925 yēlēnda amcasēnēn kēzē Hatice Hanēmôla evlen
nedeniyle Ma[5]ĵus3a0ôda oLtaurnuĸarkaôĸēzlaºmēerM¿nevver
Hale[6] burada d¿nyaya gelir. Suna ve Rona adēnda ik
¿-kēzēnēda sAimêendkaonkAkmaduemur.

Ailesine baĵlē, titiz, d¿r¿st ve -alēĸkan bir
s¿reĵkilitimin, ved¿kaçsatdtĵ©nlēĵēn ºnemini aĸēlamēĸt

1971 yēlē baĸlarēnda hastalanan N©zēm Beyôe
Tedavionid-rianôyLa gider, ancak iyileĸemeyerek 13
Londraôda[7] Gveenfaazteseide2r0. Aĵustos 1971 tarihinde L
verilir.[8]

2. Mehmet N©zēm Beyôin Edebiyata Ķlgisi

Mehmet N©zēm Beyôin edebiķisattualnôbidha.gibsaik,laºrĵrenci
O dºnemde Faruk Nafiz ¢amlēbel ile sēnēf arkada
en-ok Tevfik Fikretôin ĸiirlerini okumayē sev

---

[4] Mehmet N©zēmHmalkĸiēmdNiSsmei1955,s, 1, 6.

[5] ñĶskeleôdinvenlisameûkite© gen-lerindenMaMĵeuhsmaeôtdaN©zēm Bey
mahkeme katiepliliĵmiteitHakkatn,br9ikk9ebae,trisz..ò3, s¿. 2.

[6] ñKēymetli ve m¿mtaz gen-lerimizden Nazēm Beyin d¿n
ve ñM¿nevveriyeHaledùnmuesmur. Ebeveynini tebrik ve
temenni ederiz.Sòº1L,aKr©ma¾ksna©nMekt9u3blu,, s. 3.

[7] ñ... Larnakaôlē M.N©zēm 13 Aĵustos 1971 Cuma g¿n¿
hastahanede Hakkēn Hakkēnme,tSiehsei Aĵusutkonsuĸt1971.„.sò. 4.

[8] ñ...Kēymetli b¿y¿ĵ¿m¿z Larnakaôlē M. N©zēmôēn cena
g¿n¿ ¥ĵle namazēnē m¿teakip Selimiye Camiinden ka
ebed´ istirahatg©Hhaēlnkaē,nt 2S0edsAĵusitbosc1d97ir,.s.4.

Bey, bilinen ilk κiirini Kēbrēs gazetesinde 19
basēn ve edebiyatla yoĵun bir bi-imde ilgilenm
hayatēna baκlayan ñĶrκadò dergisi vasētasēyla
itibaren baκyazarlēĵēnē ¿stlenen M. N©zēm, κiir
de yazar, -eκitli Ķngiliz ve Amerikan gazeteler
dergisinin kapanmasēndan sonraki yēllarda memu
edeb´ -alēκmalarēnē hayatēnēn[9] sonuna kadar s¿rd

Ķiirlerinde sade bir rikd©iyle, kumlalkaanlaen v Ne©z-ēem v i Breiyl e
-alēκērle gkaudlaiammanēn kazandērdēĵē dil ve ¿sl¾p
bir kelime kadrosuna sahiptir.

Mehmet N©zēm Bey, pastoral ve lirik κiirleri
hemen b¿t¿n edeb´Anafdaoallui yevtelekKēbrēs T¿rklerini
m¿cadelesi ¿zerinde durmuκtur. Milliyet-i bir
Kēbrēsôta T¿rklerin g¿-l¿ olabilmesinin ¿- yo
toplumu eĵitime ºnem vermeldia, dkienńd,i mbi¿lý esviene
k¿lt¿rel deĵerlerini -ocuklarēna ºĵretmelidir.
bir mill´ eĵitim anlayēκēna sevk etmiκtir. ¢¿
okurken yaκadēĵē bir olayē hi- unutmaz. Okudu
kitapta hi- kimsenin hoκlanmadēĵē pis bir adam
gibiò ifadesi kullanēlēr. M. N©zēm bu aκaĵēlayē
T¿rk ekonominin g¿-lenmesi i-in T¿rk m¿teκebb
Bununi-in T¿rklerin Rumlara deĵil, kendi vatanda
esnaf da bilin-li hareket edip d¿r¿st ve teκv
olmalēdēr. Aksi takdirde T¿rklerin paralarē olu
toplum akroansoēmnidka ae-ēdan aκēlmaz bir u-urum me
Ekonomik bakēmdan g¿-l¿ olsmaydaamsbºsizir itsoplumun
konusu deĵildir. Mehmet N©zēm ¿-¿nc¿ olarak,
teκkilatlanmasēna b¿y¿k ºniejme rveirkiir.unSsiuyra skia dyaarp
elzemdir. Bu y¿zden Kēbrēs T¿rk aydēnlarē kend
yerine dēκ g¿-lere karκē birlikte hareket etmen

Mehmet N©zēm Bey, sadece Kēbrēs T¿rk toplumuy
kurtmu¿lcuakdelesine makale, κiir ve ºyk¿leriyle b¿
kimi noktada sºz konusu destek madd´ boyutu
Anadoluôdaki askerlere ve Ķstanbulôdaki gº-men

[9] Mehmet N©zēm, Ha2 9ēm Ma2 0s i Mayēs 1957, s. 1, 4. (Kē
Uzunoĵluôndan aldēĵēmēz κiir defterinde bulunan Ka
Kuvvetò ve ñ18.12.1965ôte Millret¿ zer Meclisinde
yazēlmēκtēr.ò notunun d¿κ¿ld¿ĵ¿ ñKēbrēs ve T¿rk O
ñGelò, ñ1M¿,c©ñMi2tòñTh¿irtk Kēbrēsò adlē κiirleri ve yuka
Mayēsld ēM.N©zēmôēnalyēazmalarēnē dēerd¿rd¿ĵ¿n¿n kanētē

Kēbrēs T¿rk¿n¿ nemvilkl´etdmeîrelre.reOnoulan baîlēlē fethinin yēl dºn¿m¿nde kaleme aldēîē gazete yaz

3. Mehmet N©zēm Beyôin Ķrкadôdaki ķiirleri

Yayēn politikasēnē ñi-tim©´ò olarak belirlemi yºn¿n¿ º-nēkpalraama кiirler ve hik©yelere yer vere Gºkalp, Mehmet Emin, Mehmet Akif, Tevfik Fikre Mahmut Ekrem ve H¿seyin Suad isimlerinin yanē imzasēna da rastlNG©zēmò Dyargdeñ N©zēmò ñMzasēyla 12 кiiri yayēmlanmēктēr. Bunlar; Kēbrēsôa, ¢al Akкam Yēldēzē, M©z´de Sen, Bir Mersiye, Dalgal Sonu, Annem, Vefasēz adlē кiirlerdir.

N©zēmôēn кtiainbluelrôidmache oĶksul arkadaкē F. N©fiz ¢ andēran bir hava vardēr. Hece vezni ile sade bi b¿y¿k -oîunluîu liriktir.

Ķrкadôda ñN©zēmò imzasēyla yayēmlanan ilk кii 4dºrtl¿kten olukan bu кiirde к©ir, vatan sevgis bu sevgi biraz buruktur. ¢¿nk¿ manev´ bir mi anlaкēlmasē biraz ge- olmuктur.

ķ©irin mill´ duygularē ºn ptlēarn.a ñ-ķēuk aKrēazn kbiòr к adēnē taкēyan кiir, Ķstanbul milliyet-ilerine Ķstanbul muhacirlerine yardēm konusu bu кiirle Zaten ñķu Kēz kiò кiirininir-Ekte îē afBdēnsēanyēe,leaî alēndēîē bir sayēdēr. N©zēm, bu кiiriyle Kēbr Ķstanbulôdaki muhta- muhacirlere yardēm ellerin

Larnakaôda yaкayan gen- bir ºîretmenin ºld¿r¿ bu olraiyne¿zñeBir Mersiyeòyi yazmēктēr. ñKardeкim ibaresiyle yayēmlanan кiirde, M¿nirôin gen-liî arkasēndan yaкananlar tasvir edilmiк ve ne kada ger-eîi thraayjaitkēnhaeknikati[10] olarak dile getirilmiкt

ķ©irin ferd´ duygularēnē kķaniureyetetîkkbnirkdiîe dºneminde dahi anne кefkatini b¿y¿k bir ºzler yazēlfmēcutkēhruk gge¿rniledrºinmeekkiis,teyG@inrbu kendisi ola ¢¿nk¿ N©zēm Bey, annesini kendisi 16 yaкēndayke

[10] Ayrēntēlē Mbeirlagli Die-miinryb¿krze.k, Larnakalē Mustafa M¿nir Bankasē K¿lt¿r Sanat Dergisi, Mart 2003.

ñHayat ve Sonuò κiirinde º l¿m¿nden s º z edilen ¢ok kēsa olan insan ºmr¿ muHt©llublºuukkiımve mutsuzlu karκēhseērndκaey anlamēnē yitirmektedir.

11 Mayēs 1920 tarihinde yazēlvdeE920ē belirtilen tarihli ñAkκam Yēldēzēò, Temmuz 913 tarihli ñD κiirleri tabiatla, -evreylnazeminlglarakli unsurlarēn se-ildiĵi κiirlerdir. Ķ©ir, -obanēn kaval sesi matemi, dalgalarēn hareketinde sevgilisi ile Sevgili ormanda gezen bir ahu ya da melek, bulu

Bu κeiriirn bazēlarēnda pastoral unsurlar ve ºzel

N©zēm ñBædlgēzκairôrinde sevgilisine resmini ver yer verirkdean añκVkeēfmaasēkzaòrκēlēk bulamayan bir baκl getirmiκtir.

Sevgiliye duyulan aκĄkdēenmôtdaeinHsbaemreiĵlunun en bċyċk mutluluk ya da mutsuzluk kaynaĵē olduĵunun konu aκkē felsef´ bir bi-imde ele almēκtēr.

4. Mehmet N©zēm Beyôin Not Defterinde Bulunan Ķ

Ķairin º ln¿rma¿ nadielnessione kalan evrakē arasēnda ke bulunduĵu bir defter dikkati -ekmektedir. Bu tarafēndan muhafaza edilmektedir. Ķiirlerden b yayēmlanan κiirilednahiakefñncbeeκhetrahnaensgi bir yerde rastlanmayan κiirlerdir. T¿rk1-,KēMb¿r-cēash,itKēzēl Ķbl 2-ile Kēbrēs ve T¿rk Ordusu baκlēklarēnē takēyan Kēbrēs T¿rk mill´ vyaarzcēllumκēκmocdamdelaersēidē¿rz.erine

Mehmet N©zēm Beyôin daha ºnce herhangi bir y bi-im ve i-erik yºn¿nden incelemeye T¿rk Kēbrēs

4.1. T¿rk Kēbrēs Ķiiri:

Bu ada bizimdir, fatihi biziz,
D¿nk¿ uyruĵ(u)bunuza vermem on
Ka- y¿z yēl h¿kmettik bu yerlere biz
Ruma uyruk olmaz d¿nk¿ egemen

Sor bu kēyēlara, sor daĵa takа,
Anlatsēnlar fethin hikayesini
Evet sor Maĵusa ile Lefkoκa
Surlarēna T¿rk¿n dev hamlesini

Karakēš koyan h[11]er yer savaka saé
Gönlerce aylıalrdcıa kanlar dºk
Sarp bir sērté,[12] bir kale sonra bin
Dükt¿k-e dükmanēn beli bük¿ld¿

Zabtettik Kēbrēs biz kan dºkerek
Sahiplik beratēm yüz bin Türk kanē
Bºyle ferman varken bende, hakre dek
Uçratmam Kēbrēsa kahbe Yunanē